

होते आले आहेत. कुणबी शेतकीरी, पाटील गावप्रमुख, देशमुख परशंपण्याचे नेते आणि मराठा योद्धा अशी विभागांनी ही कार्यपद्धतीवर आधारित होती, जितभेदवार नव्हे. त्यामुळे कुणबी आणि मराठा या नावांमध्ये भिन्नता असली तरी त्यांच्या जीवनपद्धती, पंरंपरा, संस्कृती आणि सामाजिक आचार एकच राहिले आहेत.

मराठा म्हणजे कुणबी, आणि कुणबी दर्शने मराठा, ही घराणा फक्त लोक कथंमध्ये नाही, तर सामाजिक घटनांमध्ये प्रत्यक्ष दिसून येते. ग्रामीण भागातील असेही कुटुंबे मराठांकुणबी नांतरीनी कैमेकांशी जोडलेली आहेत. कुणबी घरातील मुलगी मराठा घरात जाते, मराठा घरातील मुलगी कुणबी घरात जाते, आणि कुठेही अडचण येत नाही. जर हे दोन वेगळे समाज असते, तर असा स्नेहसंबंध कसा शक्य झाला असता?

न्यायालयाचा ऐतिहासिक निर्णय

१९२१ साली मुंबई हायकोर्टने दिलेला निर्णय हा या वादावर शिकायकामेतर्व भाग आहेत. याचे पुरावे इतके ठोस आहेत की, कोणत्याही शासनाने किंवा न्यायालयाने त्याकडे दुलक्षण करणे म्हणजे न्याय, समाज आणि इतिहास या तिहीचा अपयान आहे.

इतिहास आणि परंपरेतील एकात्मता मराठा आणि कुणबी समाजात विवाह, बेटीव्यवहार, रोटीव्यवहार शतकानुशंशके

मग, शासन दुटप्पी का?

मान्य करण्यास तयार नाही. हे प्रशासनाच्या दुटप्पी वृत्तीचे द्योतक आहे.

शासनाची टाकाटाळ

जर शासनाने खोरोखरच समाज हिताचा विचार केला आसता, तर एका साध्या शासन निर्णयाने (जीआर) ने हा प्रश्न कायमचा सुटू शकला असता. याआधी ओवीसी प्रवागत अनेक जातीना समाविष्ट करण्यात आले आहे. त्यासाठी जीआर काढून कायदेशीर प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आली आहे. मग मराठा समाजाता त्याचा पद्धतीने न्याय का दिला जात नाही?

खेरे तर, प्रश्न इतकाच आहे की

"फोडा आणि राज्य करा" हीच नीती वापरली जात आहे. एकीकडे ओवीसीना प्रोत्साहन, दुसरीकडे मराठ्यांना दडपण,

आणि तिसरीकडे या दोन समाजांत संघर्ष उभा करणे हा खेळ सुटू आहे.

"एक भाऊ मराठा, एक भाऊ कुणबी, एक भाऊ देशमुख" हे सर्व स्वतंत्र नाहीत, पण त्यांना वेळेले मानून राजकीय पोली भाजली जात आहे.

आंदोलनाचा उद्देश

आज मनोजदादा जरांगे पाटील यांसरखे सामाजिक कार्यकर्ते मुंबईत आहेत. त्यांचा

आमरण उपोषणाला बसले आहेत. त्यांचा

कुपोषण : सक्स पोषण आहारांचे फलीत!

ज्यातील बालकांचे कुपोषण

रोखण्यासाठी विधि प्रकाराच्या

उपयोजना आज अमल असल्या

तरी त्या अपेक्षी ठरत आहेत. त्यामुळे पाच

वाखांखालील प्रत्येकी तीन घैकी एक बालक

कुपोषित असल्याचा धक्कावायक

निष्कर्ष

(आयायीपी) या अस्थासाच्या अहवालातून

मटल्याचे वृत्त समोर आले.

या अभ्यास अहवालासुरास राज्यात पाच

वाखांखालील पस्तीस टक्के मुले वाढ खुंदलेली व

कमी वजनाची आणि स्वीपस टक्के कुपोषित

आहे. म्हणजेच प्रत्येकी तीन घैकी एक मूळ

कुपोषित असल्याचा निष्कर्ष या संरेखने काढला

आहे. तसेच (आयायीपी) च्या सुक्ष्म मध्यम

कुपोषणाचे प्रमाण विश टक्के होते. ते २०२१

मध्ये संवेस टक्क्यावर पोहचले.

जन्माच्या वेळी बालाचे वजन कमी. लहान

वजात मातृत्व. शिक्षणाचा अभ्यास. अस्वच्छ

राहणीमान. आणि स्तनपानाचा विलंब या बाबी

कुपोषणास कारणीभूत ठरल्या होत्या

व आजही बहुतांशी त्या कायम आहेत. बाल

कुपोषणाच्या संदर्भात २०१४ पासून तर २०२१

परंतु पोषण स्थितीत फरसा असा बदल झाला

नाही, त्यामुळे कुपोषणाची तीव्रता ही दिवसेंदिवस वाढतच आहे.

ग्रामीण भागातील बालकुपोषण हे स्थलांतरित

कुटुंबीयांच्या बालकांची संबंधित आहे. यातील

कुपोषित असल्याचा निष्कर्ष या संरेखने

काढला आहे. त्यामुळे वाचलेली विज्ञान संख्या

महाराष्ट्रासुरास राज्यात १९९२ मध्ये मध्यम

कुपोषणाचे प्रमाण विश टक्के होते. ते २०२१

मध्ये संवेस टक्क्यावर पोहचले.

जन्माच्या वेळी बालाचे वजन कमी. लहान

वजात मातृत्व. शिक्षणाचा अभ्यास. अस्वच्छ

राहणीमान. आणि स्तनपानाचा विलंब या बाबी

कुपोषणाच्या संदर्भात २०१४ पासून तर २०२१

परंतु पोषण स्थितीत फरसा असा बदल झाला

नाही, त्यामुळे कुपोषणाची तीव्रता ही दिवसेंदिवस वाढतच आहे.

ग्रामीण भागातील बालकुपोषण हे स्थलांतरित

कुटुंबीयांच्या बालकांची संबंधित आहे. यातील

कुपोषित असल्याचा निष्कर्ष या संरेखने

काढला आहे. त्यामुळे वाचलेली विज्ञान संख्या

महाराष्ट्रासुरास राज्यात १९९२ मध्ये मध्यम

कुपोषणाचे प्रमाण विश टक्के होते. ते २०२१

मध्ये संवेस टक्क्यावर पोहचले.

रोजगारासाठी महानगरांकडे स्थलांतरित

होणाऱ्या या कुटुंबीयांना ना पुरेशी

आरोग्य सुविधा असेत, ना सक्स

पोषण आहार, ना शुद्ध पिण्याचे

पाणी. हात मजुरीवर काय

कायण्याचा लालोंया कुटुंबावर दोन

वेळेचे पोटप्र अनन्यिण्याची

क्षमता नाही.

त्यात निरक्षरता, आर्थिक

चण्णण, महिला व बालकांच्या

आरोग्याची होणाऱ्या त्यांची

हेल्पर्सी विज्ञान संख्या

महाराष्ट्रासुरास राज्यात १९९२ मध्ये मध्यम

कुपोषणाचे प्रमाण विश टक्के होते. ते २०२१

मध्ये संवेस टक्क्यावर पोहचले.

शशिकांत मधुकर तोटे

दारव्हा, जि. यवतमाळ

१९३०८३४५८

shashikanttote1979@gmail.com

■ सो. प्रिया बागदेव, छिंदवाडा

श्राधाचे महत्त्व

व्याधीचा असेप्रतांत्रिक विक्रात्या हे ब्रत केले जाते.

अखंड सौभाग्यप्राप्तीसाठी विक्रात्या हे ब्रत करतात.

पुराणात असी कथा आहे की, असुरांच्या त्रासाला

कटाळून सर्व स्त्रियां श्रीमहालक्ष्मी गेल्या.

त्यांनी आपले सौभाग्य अक्षय

करण्याचियाची तिची प्रार्थना केली. श्रीमहालक्ष्मी

भाद्रपद शुक्रवार अखंड शूक्रांची ज्येष्ठा गौरी ब्रत...

किंवा तेरेद्याची रोपे एकत्र बांधन त्यांची प्रतिमा

बनवली जाते आणि त्यावर मातीचा मुखवटा

चढवतात. त्या मूर्तीला साडी नेसवून अलंकारानी

सजवलेली जाते.

काही ठिकाणी धूमांशी किंवा मातीची प्रतिमा

करून पूजन केले जाते; तर काही ठिकाणी

नदीकाठाचे पाच लहान खडे आण

